

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
INSTYTUT PEDAGOGIKI, KUJAWSKA SZKOŁA WYŻSZA WE WŁOCŁAWKU
(POLSKA)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH AKADEMIA KUJAWSKO-POMORSKA W BYDGOSZCZY
(POLSKA)
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VI Міжнародної конференції

16 листопада 2023 року

***м. Київ
КНУБА***

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 16 від 22 грудня 2023 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VI Міжнародної конференції (16 листопада 2023 року). – Київ: ЦП «Компринт», 2024. – 562 с.

ISBN 978-617-8171-03-2

У матеріалах VI Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09
ББК 74(4Укр)

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

ISBN 978-617-8171-03-2

© КНУБА, 2024

Список використаних джерел

1. Бріскін Ю. А. Індивідуалізація підготовки спортсменів на різних етапах багаторічної підготовки. Вісник Запорізького нац. ун-ту. Серія: Фізичне виховання та спорт: зб.наук. ст. Запоріжжя, 2009. № 1.С. 20–25.

2. Полулященко Т. Л., Павлов Р. Г. Особливості структури багаторічного тренування легкоатлетів із бігу на короткі дистанції. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2023. № 1 (355). С.147-153.

Мороз Ірина Михайлівна,

старший викладач кафедри професійної освіти

Київського національного університету будівництва і архітектури

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ОРІЄНТОВАНІ НА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Перспективність будь-якої педагогічної технології, яка впроваджується у навчально-виховний процес, визначається конкретним навчальним контингентом, психолого-педагогічними умовами організації процесу навчання, професійними й особистісними якостями науково-педагогічного працівника. Тому слушним є зауваження І.А. Зязюна про те, що технологічність і творчість у педагогічній діяльності мають розумно поєднуватися. Педагогічний досвід виключає копіювання чужого досвіду, лише та його частина, яка відтворюється, може стати надбанням науково-педагогічного працівника. Ця частина має чітко окреслитись, технологічно відокремитись у вигляді прийомів, операцій, процедур, які повторюються. Педагогічна технологія відтворюється в режимі взаємодії конкретного науково-педагогічного працівника і конкретного студента, а отже, неповторна і творчо переосмислена.

Узагальнення результатів досліджень дозволяють сформулювати такі психолого-педагогічні умови, які сприяють творчій діяльності та розвитку

творчих якостей студента, самореалізації їх особистості у навчальному процесі:

- забезпечення умов для реалізації студентами своїх творчих якостей у навчальному процесі на заняттях і в позанавчальній діяльності (в гуртках, на факультативах за інтересами, на індивідуальних консультаціях, в конкурсах, змаганнях тощо), що приводить до самоутвердження розвитку в них почуття самоповаги;

- детальне вивчення науково-педагогічними працівниками найбільш ! значущих для студента видів громадської діяльності й надання можливості їм для самовизначення, самоутвердження і самореалізації через них;

- створення творчої атмосфери, здорового морально-психологічного і клімату в навчальних колективах, колективах кафедр через утвердження! принципів педагогіки співробітництва;

- демократичний стиль спілкування науково-педагогічних працівників зі студентами, свобода творчих дискусій, обміну думками;

- забезпечення інтенсифікації навчально-виховного процесу;

- робота щодо підвищення загального культурного рівня студента;

- своєчасна доброзичлива оцінка творчої навчальної діяльності позитивних зрушень у їх розвитку;

- вміння науково-педагогічних працівників помічати і цінувати неповторну творчу індивідуальність кожного студента;

- забезпечення матеріально-технічної бази навчального процесу.

Таким чином, головною умовою творчого розвитку студента є забезпечення умов для реалізації особистості своїх творчих якостей у навчальному процесі як на заняттях, так і в позанавчальній діяльності. Саме цій умові підпорядковані всі інші.

Навчально-творчу діяльність В.І. Андреев визначає як один із видів навчальної діяльності, що спрямована на вирішення навчально-творчих завдань, здійснюється переважно за умов опосередкованого чи перспективного управління, результат якої має суб'єктивну новизну, значення

і прогресивність для розвитку особистості, особливо її творчих здібностей. Погоджуючись в цілому з цим визначенням, ми вважаємо, що творча навчальна діяльність не може зводитися тільки до вирішення навчально-творчих завдань. Так, наприклад, А.З. Рахімов виділяє різні види творчої навчальної діяльності на занятті, а саме: перетворення, а також перенесення суб'єктивно відомих знань у нову ситуацію (наприклад, пошук нового способу вирішення шляхом перетворення і порівняння завдань); комбінування, а також варіювання відомими прийомами (засобами) для вирішення спеціальних завдань; вивчення, пізнання, а також використання нової структури, нової функції відомого об'єкта в змінених умовах; проблемні ситуації; розроблення і обґрунтування засобів вирішення проблемних завдань; перевірка і включення результатів розв'язання проблемних завдань у загальну систему знань, умінь (наприклад, порівняння результатів експерименту з результатами інших методів, підтвердження чи відхилення зроблених догадок); врахування та розв'язання альтернативних підходів до вирішення проблеми для вибору кращого варіанта; обґрунтування і захист результату, власної думки та точки зору стосовно інших думок.

Ми виділяємо у навчальній діяльності *стандартну та творчу навчальну діяльність*. Під *стандартною навчальною діяльністю* ми розуміємо таку, наслідками якої є озброєння студента знаннями, вміннями і навичками з різних предметів, формування у них в процесі навчання мотивів, характерологічних якостей, умінь, які сприяють успішній творчій діяльності. Під *творчою навчальною діяльністю* ми розуміємо таку, яка сприяє подальшому розвитку у студента внутрішніх передумов до творчості, тобто креативного ядра його особистості. Зауважимо, що такий розподіл навчальної діяльності є умовним. Його доцільність зумовлюється необхідністю привернути увагу до посилення особистісної зорієнтованості навчального процесу, проектування тих форм і методів організації навчання, які ефективно сприяють розвитку творчих якостей студента. Щодо планування творчої навчальної діяльності за змістом слід зауважити: творчість на занятті можлива тоді (як і творчість взагалі), коли

діяльність суб'єктів педагогічної взаємодії буде спрямована на вирішення деякої суперечності або проблеми.

Будемо вважати ситуацію, яка потребує вирішення суперечності або проблеми, *творчою ситуацією*. Творча ситуація стимулює пошукову діяльність студента, розвиває їх творчі можливості, але не завжди приводить до оволодіння новими знаннями, вміннями і навичками. У цьому полягає її відмінність від проблемної ситуації. Для розвитку творчих можливостей студента необхідно запланувати і реалізувати на занятті творчу ситуацію, яка органічно пов'язана із змістом навчального матеріалу конкретного заняття і сприятиме досягненню мети, яку поставив перед собою науково-педагогічний працівник. Творчі ситуації можна створити в процесі вирішення творчих завдань, навчальних проблем, дискусій, критичного аналізу прочитаного; виконання різноманітних творчих завдань, навчальної експериментальної і дослідницької діяльності, ігрових ситуацій.

Ефективність створення сприятливих умов для розвитку творчих якостей студента у процесі навчання значною мірою залежить від урахування під час створення творчої ситуації основних закономірностей і етапів творчого процесу. Для науково-технічної творчості французький математик Ж. Адамар виділив такі етапи: підготовка, інкубація, осяяння, перевірка (доробка); американський психолог Росмен - усвідомлення проблеми, її аналіз, вивчення доступної інформації, формулювання висунутих раніше рішень, критичний аналіз цих рішень, народження нової ідеї, її експериментальна перевірка. Американський філософ Джон Дьюї розрізняв такі етапи в науково-технічній творчості: усвідомлення проблеми, її аналіз, висунування ідеї, її перевірка і вибір. У книзі П. К. Енгельмейера «Теорія творчості» сказано: «Перший акт дає задум, другий план, третій - вчинок». З. Петрасинський виділяє фази творчого підходу до вирішення проблеми, які базуються на методі спіральних вирішень і включають стадії інкубації та інсайта. Плідною є класифікація етапів творчого процесу, яку дає О.Н. Лук: накопичення знань і навичок, які необхідні для чіткого усвідомлення і формулювання завдання (чітко

сформульоване завдання - половина вирішення); зосередження зусиль і пошук додаткової інформації; відхід від проблеми, переключення на інші види занять (інкубація) у тому разі, коли завдання не вдається вирішити; осяяння (інсайт) - це не завжди унікальна ідея, це - логічний розрив, стрибок у мисленні, одержання результату, який не впливає однозначно із основ. У будь-якому акті творчості є такий розрив, хоча він може бути і мікроскопічних розмірів. Чим більше обдарована людина, тим цей стрибок буде більшим. На нашу думку, було б помилкою вважати, що кожен наступний етап починається лише після закінчення попереднього. Кожен із етапів - необхідний і цілісний компонент творчого процесу, але вони постійно проникають один в одного, так що на стадії доробім можуть бути внесені корективи в початковий задум.

Аналіз основних закономірностей і етапів творчого процесу дозволив ученим зробити висновок, що творчі акти винахідників, вирішення проблем ученими, творча навчальна діяльність слухачів, навчальна науково-дослідницька діяльність мають однакову психологічну структуру: пошуки і комбінації різних елементів, відбір найбільш значущих варіантів, який має за мету досягнення нової якості. Крім того, слід звернути увагу на те, що базою будь-якої творчості є конкретні знання, уміння і навички. Це положення має суттєве значення у вирішенні проблеми розвитку творчих якостей особистості у навчальному процесі: державний компонент навчального плану повинен якісно виконуватися. Ми вважаємо, що творчу навчальну діяльність треба планувати з урахуванням етапів творчого процесу, бо основним етапам творчого процесу відповідають різні складники кінцевого продукту творчої діяльності студента, що забезпечує можливість педагогічного управління та самоуправління цим процесом.

Нами розроблено психолого-педагогічну структуру творчої навчальної діяльності студента, яка враховує закономірності творчого процесу та може бути представлена у вигляді таких основних етапів:

– бажання, жива зацікавленість, ентузіазм, потяг до формулювання проблеми, психологічна готовність до її вирішення;

– наявність знань, умінь і навичок, необхідних для чіткого усвідомлення та формулювання творчого завдання;

– зосереджування зусиль та пошуки додаткової інформації для вирішення завдання.

– На цьому етапі завдання може бути або вирішене, або ні. Якщо завдання не вирішується, відбувається перехід до таких етапів:

– інкубація (уявний відхід від вирішення проблем, переключення на інші види діяльності);

– еврика, осяяння або інсайт (це не завжди рішення, а може лише перший крок до вирішення завдання, за яким будуть необхідні інші);

– перевірка.

На думку дослідників, для результативної організації творчої навчальної діяльності студента необхідно виконати дві умови: провести психолого-педагогічну діагностику рівня творчого розвитку студента і досконало визначити зміст предмета, який викладається, і мету діяльності науково-педагогічного працівника на занятті. Погоджуючись з цим, ми вважаємо, що до цих умов треба додати таку умову: ефективність організації творчої навчальної діяльності студента залежить від уміння науково-педагогічного працівника врахувати закономірності протікання та етапи творчого процесу. Ми дійшли до висновку, що закономірності творчого процесу висувають певні вимоги до викладання і змісту навчального предмета, до організації творчої навчальної діяльності.

Метою творчої навчальної діяльності студента має бути пробудження активних дослідницьких інтересів. Активність і глибока зацікавленість творчим процесом сприяють розширенню знань, інтересів та форм пізнання, стимулюють до пошуку нових фактів, додаткової інформації. В останні роки з'явилося чимало спеціальних методів організації творчої навчальної діяльності слухачів, які поєднують у собі гру, емоційне: захоплення, дослідницьку діяльність, дискусії, тобто елементи, від яких залежить активність, самостійність учнів, розвиток їх фантазії, уявлення, творчого

мислення. До таких методів належать евристичні методи вирішення творчих завдань. На відміну від прийомів алгоритмічного типу, евристичні прийоми орієнтуються не на формально-логічний, а на змістовний аналіз проблем. Евристичні прийоми стимулюють включення у процес вирішення проблеми наочно-образного мислення, що дозволяє використати його переваги перед словесно-логічним, можливість цілісного, синтетичного сприйняття ситуації. Таким чином, під час застосування евристичних методів полегшується протікання притаманних для дивергентного мислення інтуїтивних процесів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури, спостереження і вивчення творчої діяльності науково-педагогічних працівників, аналіз взаємозумовленості та взаємозалежності творчої педагогічної праці педагога і творчої навчальної діяльності студента приводять до висновку що під час створення сприятливих умов для розвитку творчих якостей особистості у навчальному процесі слід брати до уваги фактор необхідності оптимального (кількісного і якісного) складу творчих груп студента, у яких рівномірно проявляються всі якості, що сприяють успішній творчій діяльності. Тому групи для вирішення творчих завдань треба підбирати так, щоб за рівнем розвитку своїх творчих якостей студенти доповнювали один одного. Це можливо тільки на основі оцінювання рівня сформованості творчих якостей. Якщо творча група формується навмання, то вона втрачає в ефективності розвитку кожного її члена. Крім того, під час організації творчої навчальної діяльності студента необхідно дотримуватись і оптимального кількісного складу груп. Безперечно, обдаровані слухачі (курсанти) відіграють значну роль у вихованні і розвитку своїх товаришів, існує і зворотній зв'язок.

Створення сприятливих умов для розвитку творчих якостей особистості значною мірою визначається змістом навчального матеріалу, застосуванням у навчальному процесі активних форм і методів навчання, які сприяють розвитку дивергентного мислення, проблемного бачення, фантазії і уяви. На відміну від традиційних форм і методів навчання, які ефективно сприяють розвитку лівопівкульних логічних операцій мислення, активні форми і методи,

як відмічає Р. М. Грановська, спрямовані на психологічне розкріпачення правопівкульних процесів несвідомої обробки інформації, розвиток інтуїції, стимулювання осяяння, натхнення, Ефективність застосування активних форм і методів навчання значною мірою визначається рівнем творчої активності студента у навчальному процесі. Саме тому вирішальне значення має застосування педагогом методів і прийомів стимулювання творчої активності студента.

Значною мірою вирішення означеної проблеми залежить від аналітичного і разом з тим проєктивно-конструктивного стилю мислення науково-педагогічних працівників, діяльність яких безпосередньо спрямована на вдосконалення педагогічної парадигми. Тому проблема підвищення якості підготовки фахівців нерозривно пов'язана з проблемою підвищення їх педагогічної та інтелектуальної культури, подолання установлених стереотипів і консерватизму в організації навчально-виховного процесу.

Список використаної літератури

1. Мороз І.М. Психологічні проблеми безконфліктного спілкування під час навчально-виховного процесу в закладах освіти. // Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали V Міжнародної конференції, Київ: КНУБА, 17 листопада 2022 року. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2023. – С. 205-210.

2. Мороз І.М., Манукян В.С. Забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу з посттравматичним стресовим розладом в умовах війни. // Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали V Міжнародної конференції, Київ: КНУБА, 17 листопада 2022 року. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2023. – С. 210-215.

3. Руденко М.В., Красильник Ю.С., Корчова Г.Л. Методика викладання у вищій школі. – Київ: КНУБА, 2022. – 296 с.

4. Красильник Ю.С., Корчова Г.Л., Руденко М.В. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання. – Київ: КНУБА, 2021. – 156 с.

5. Красильник Ю.С., Корчова Г.Л., Руденко М.В. Педагогіка. – Київ: КНУБА, 2020. – 164 с.

6. Красильник Ю.С. Онтодидактика як механізм самореалізації здобувачів вищої освіти. // Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: Матеріали IV Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю, Київ: КНУБА, 17 листопада 2021 року. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2022. – С. 144-147.

7. Chernyshev D.O., Maksymiuk Yu.V., Krasylnyk Yu.S., Korchova H.L., Rudenko M.V. Peculiarities of technique of teaching technical disciplines in the institution of higher education of the building profile. // Опір матеріалів і теорія споруд. – К.: НУБА, 2022. – Вип. 108. – С. 35-62.

УДК 796.332

Наумець Євген Олександрович,

*старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету будівництва та архітектури;*

Корнієнко Сергій,

*здобувач вищої освіти навчальної групи ФВС 20
Київського національного університету будівництва та архітектури,*

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У ФУТБОЛІ

Футбол є однією з найпопулярніших та конкурентоспроможних командних групових ігор у світі. Успіх у цьому виді спорту значною мірою залежить від технічної майстерності гравців, їх здатності ефективно маніпулювати м'ячем та виконувати складні гральні дії. У цьому контексті, удосконалення технічної підготовки стає вирішальним етапом у розвитку футболіста.

1. Вдосконалення навичок володіння м'ячем

<i>Лемешко Людмила Юрївна, Корчова Галина Леонїдївна</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОГО ЦИКЛУ ТЕХНІКІВ-КОНСТРУКТОРІВ	238
<i>Ляшенко Алла Олексїївна, Калїніченко Карина</i> ЕТАПИ БАГАТОРІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЛЕГКІЙ АТЛЕТИЦІ	242
<i>Мороз Ірина Михайлївна</i> ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ОРІЄНТОВАНІ НА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА	246
<i>Наумець Євген Олександрович, Корнієнко Сергїй</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФУТБОЛІ	254
<i>Нежинська Олена Олександрївна, Вовкотруб Сергїй Олегович</i> ОРІЄНТАЦІЯ НА ПОТРЕБИ КЛІЄНТА ЯК ВАЖЛИВА УМОВА УСПІШНИХ ПРОДАЖІВ ПРАЦІВНИКАМИ КОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ	257
<i>Нежинська Олена Олександрївна, Костевська Наталїя Валерїївна, Нежинський Ігор Юрїйович</i> ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА В УМОВАХ ВІЙНИ	260
<i>Нестерчук Василь Васильович</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	263
<i>Нїжегородцев Владислав Олександрович</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУЧАСНИХ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ПРОЕКТАХ	266
<i>Озерова Ольга Анатолїївна</i> КООРДИНАЦІЙНІ ЗДІБНОСТІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНИХ ФІЗИЧНИХ ТА ПСИХОФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ	269
<i>Озерова Ольга Анатолїївна, Довбик Тимофїй Олександрович</i> ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНОГО ХАРЧУВАННЯ В АТЛЕТИЗМІ	272

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VI Міжнародної конференції

(Київ, 16 листопада 2023 року)

Підписано до друку 04.01.2024 р.

Видавець ФОП Ямчинський О.В.

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 6554 від 26.12.2018 р.

Формат 60×84/16. Наклад 100 пр. Ум. друк. арк. 36,8. Зам. № 05-8.

Виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»

03150, Київ, вул. Васильківська, 32

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.